

Трахом гем

Кезәнә хаана цагт, селән газрт бәädг улсин тавн куунә негнь трахомар гемтә болдг билә, гемтә улсиг эмнүлгә бәәсн учрар, аштнь сохрал хуурдг бәәсмн. Куунә цогцин кинән мөчсәс—нүдн гисн цугъарагъаснь ик эрки хәärtә болдж тоолгдна, терүг геелгън—трахомар гемтсиг эс эмнлгъ кеснә учр.

Трахома гидг гем эклдж ирхләрн икнәкднь медгдхш. Гемтсн кун түрүн авгтан өвдсинь чигн медхш, сәәнәр чигн үзнә. Цааранднь бәәгъә бәәтл, гемтсн кун, нүднднь юмн торсн болад, элстрәд, хәләдж ядад ирнә. Нүднә харан зәрмдән будньгътрад, нүднәс бичкнәр нүлмсн гарад, сөбднь нүдн өөртәд, сурмсг наалдад бәädг зөвтә.

Гемтсн кун цаглань эмчд үзүлхлә, нүдиг эмндж эдгәхл амр төркемр эмнлгъ келгә давулчкхла, гем цааранднь улм делвәд, улм күч авад, гемтә нүдн ганцхн сөбднь биш, дангын өөртдг болна. Зуурлдсн өткн өөр гарад—нүднә сурмсг зәнгдчкскн зәнгдәр кевтәгъәр могълцрулдж наалдулна.

Нүдн хавдад, деерк зовкнь буулгъгдад, гемтә куунәс дангын унтн гиджәх куунә бәädл гаргъна. Гемтә улсин нүднәс дангын нүлмсн гарч джагъшнна, тер дотр кинтн болн салькта цагла.

Гемтә кун герләс аәгъәд, дангын нүдән бүрилгъәд йовна, нүднь гал болдж халудрәд, дотрнь юмн торсн болад, нүднәннь зовкнь күндрәд, деешән хәләдж ядад, зовлнь эдлнә. Тиигәд бәәдж, нүднә харань татурад, гемтә кун өндин нүдән арчад бәädг мөн. Тер цагла гемтә куунә нүдинь хәләхлә, нүднәннь зовкднь бичкн-бичкн бурчгуд болн үүрмг татасд үздж болхмн. Гем улм даадж авад, нүднә цецгәгъур эклдж орад, бор өнэгтә үүлн кевтә юмн нүднә цецгәгъ бүркәд ирнә. Куунә цецгән герлнь татурад, нүднь экләд муугъар үздг болад, цааранднь түрүн сохрал хуурна.

Тер цагт, нүднә зовкдгарсн кесг үүрмг татасд негдәд, ик болдж хуврәд, дакад тедн хоорндан татлдад, нүднә зовксиг дотрагшан орулна. Тиигәд, сурмсг дотрагшан зовк дор ордж эвкдәд, нүднә цецгәс шүргнә, тиигдж шүргснь күчр өвткүртә болн зовлнэгта.

Трахомар гемтсн кууг эмннә гисн ганцхн түунә зовлнь төвкнүлх, нүднәннь хара геелгънлә ноолдджах йовдл биш, тер хорлтта, хәлдвртә гем делгрдг үндсинь таслдж, олт әмт бузрддгинь уурулхар кеджәх ноолдан. Тер төләд, гемтә кун болгън, ганцхн бийиннь төлә биш, эврә гер-бүлиннь төлә, хамдан кәдлдг әмтсиннь төлә эрк биш гемән эмнүлх зөвтә.

Мал-агърусн трахомар гемтхш. Трахомиг ганцхн тархадж хәлдәдгнь—кун болджана. Тиим гемтә кун эрүл улсла гертән, школд болвчн, кәдлмштән чигн, цеерлгә хамдан хутхлдад бәәхлә дарунь тер гем хәлддг зөвтә. Тер дотр, гемтә куунлә нег орн деер унтад, нег кәнджләр кәнджләд, нег дер дерләд, нег савас нур-гаран угъагъад, нег альчурар арчхла, дарунь эрк биш эн гем хәлдхмн болджана.

Трахомиг тархадж хәлдәдг нег үүднь—батхн гидж келх кергтә. Гемтә куунә нүднд, дерлдж унтдг дер деернь батхнс суудж багшджагъад, эрүл улсин нүднд нисдж суугъад кәләрн болн дживрәрн кесг эрүл улсиг бузрдадж, гем хальдана.

Трахома гидг нүднә күнд гем тиим бәәдлтәгъәр олт әмтн дунд делгрдж, хорлтан күргнә. Терүг гемтә кун болгън, эргнднь бәәх эрүл улс-чигн медх кергтә, тер цагт эн гемин делгрлгънд сөрглгъ өгхд амр болх.

Трахомла ноолда келгънә диилвртә кәдлмшиг ганцхн эмчнр бәәтхә, цуг олна организацс, олт әмтн цугъар орлцсн төләд, эн гемин өмнәс кесн ноолдан ик диилвртә болсмн.

Эмч К. А. БЕЛОЗЕРЦЕВА.

Ставрополь балгъсн.